

MAR'AŞ ULUCAMİİ

(bk. ULUCAMİ).

MAR'AŞÎ, Seyyid Şehâbeddin

(سید شهاب الدین المرعشی)

Seyyid Şihâbüddin Muhammed
Hüseyn b. Mahmûd b. Ali
el-Mar'aşî el-Hüseynî
(1897-1990)

Şii fıkıh, hadis ve biyografi âlimi.

Necef'te doğdu. Nesebinin otuz üçüncü batında Ali b. Hüseyin Zeynelâbidin'e ulaştığı rivayet edilir. İlk öğrenimini başta babası ve büyük annesi Bîbî Şems Begüm olmak üzere Necef'teki hocalardan tamamladı. Aralarında Seyyid Rızâ Mûsevî Bahrânî, Muhammed Mar'aşî Rafsancânî, Abdülkerim Hâirî, Muhammed Hüseyin Kâşifülgırâ gibi isimlerin de bulunduğu âlimlerden ders aldı. Bu arada çeşitli kişilerden matematik, astronomi ve tıp öğrendi. Daha sonra gittiği Sâmerrâ ve Kâzimeyn'de üç yıl süreyle Hasan es-Sadr, Mehdi Hâlisî ve diğer Şii âlimlerinin derslerine devam etti. Ardından Necef'e dönerek Muhammed Cevâd Belâgî ve Mirza Ali Ekber Yezdî'den kelâmıla ilgili bilgilerini geliştirip icthad icâzeti aldı.

1924'te İran'a giden Mar'aşî, Tahran'da bir yıl kadar kaldıktan sonra bir davet üzerine Kum'a gitti ve hayatının hemen tamamını burada eğitim ve öğretim faaliyetleriyle geçirdi. Kum'da daha çok Âgâ Necefî adıyla meşhur oldu. Derslerinin verimliliği sayesinde öğrenci sayısı büyük ölçüde arttı. Mar'aşî, İran'ın dinî hayatı üzerinde etkili olacak çok sayıda kişinin yetişmesine öncülük yapmıştır (Ali Rızâ Yezdî, s. 82-83, ayrıca bk. İndeks). 1963'te Pehlevî rejimiyle mücadele eden ulemâ'nın yanında yer alan Mar'aşî, 1977 yılından itibaren ortaya çıkan olaylarda rejimle mücadelesini sürdürerek Pehlevî hânedanının yıkılmasında etkili oldu. 1979'da gerçekleştirilen inkılâptan sonra İran'da itibarlı bir ilim adamı olarak ilmi ve içtimâî faaliyetlerini sürdürdü. Bu esnada kendisine ulaşan malî imkânları, başta Kum olmak üzere İran'ın çeşitli şehirlerinde ve yurt dışında kütüphane, okul, cami gibi tesislerin yapımı ve Şii ulemâsının eserlerinin neşredilmesi için sarfetti. Mar'aşî 1 Eylül 1990 tarihinde vefat etti ve Kum'da inşa ettirdiği umumi kütüphanenin giriş kısmında defnedildi.

Şöhretini daha çok, Kitâbhâne-i Umûmî-i Âyetullah Mar'aşî adıyla Kum'da tesis ettiği büyük kütüphaneye borçlu olan Mar'aşî, 1966 yılında İrem (bugünkü adıyla Âyetullah Mar'aşî) caddesindeki medresesinin üçüncü katını kütüphane olarak ayırmış, Necef'te bulunduğu dönemden itibaren topladığı kitapları buraya yerleştirmişti. Bir süre sonra medresenin karşısında inşa edilen kütüphane binası 1979'da yapılan ilâvelerle 1500 m²'ye çıkarılmıştır. Çeşitli kataloglar, süreli yayınlar, mikrofilm, bilgisayar, kitap cildi, araştırma ve yayın, milletlerarası ilişkiler, kitap mübâdelesi ve kütüphanecilik hizmetleri birimlerinden oluşan kütüphanede 500.000'in üzerinde matbu ve 25.000 kadar yazma eser, 8000'i aşkın mikrofilm, 3000 civarında fotokopi halinde eser ve abone olunmuş 1000'e yakın dergi bulunmaktadır. Yazmalar içinde çok kıymetli ve nâdir eserler mevcuttur. Kütüphanenin idaresi bânisinin vasiyeti gereğince oğlu Mahmûd'a intikal etmiş olup daha sonra da aileye mensup kimseler tarafından yürütülecektir. Halen kütüphane giderlerinin % 70'i devlet tarafından, % 30'u çeşitli hayır kurumlarınca karşılanmaktadır.

Eserleri. Başta hadis, fıkıh, akaid, ah-lâk ve biyografi olmak üzere çeşitli alanlarda çoğu neşredilmemiş 100 kadar eser telif eden Mar'aşî'nin kitaplarından bazıları şunlardır: 1. *Hadîsü'l-kisâ* (Kum 1356). Hz. Peygamber'in Ehl-i beyt'inin fertlerini belirlemek üzere abâsının altına aldığı kişileri konu edinen ve Şîa'ca önem atfedilen hadisin senedini ortaya koyan Farsça bir risâledir. 2. *el-Kışâş 'alâ dav'i'l-Kur'an ve's-Sünne*. Üç cilt halindeki bu çalışma Âdil el-Alevî tarafından yayımlanmıştır (Kum 1415). 3. *Sebî-lü'n-necât* (Kum 1374). İman ve ahlâkla ilgilidir. 4. *el-Le'âli'l-muntazama ve'd-dürerü's-semîne*. Hz. Ali'nin ve Şii büyüklüğünün sözlerini nakleden bir eserdir (Tahran, ts.). 5. *el-Eftasiyye* (Kum 1351).

Hasan Eftas b. Ali Asgar'ın nesebine dardır. 6. *Lüm'atü'n-nûr ve'z-zîyâ' fi tercemeti's-Seyyid Ebi'r-Rızâ* (Tahran 1343 hş.). Fazlullah b. Ali er-Râvendî'nin biyografisi hakkındadır. 7. *Münyetü'r-ricâl fi şerhi Nuḥbetü'l-makâl*. Hasan el-Burûcirdî'nin *Nuḥbetü'l-makâl*'ine bir ta'lik'tir. 8. *Ta'likatü İḥkākâ'l-hak*. Kadı Nûrullah et-Tüsterî'nin eseri üzerine yazılmış olan ve elli cilde ulaşacağı tahmin edilen bu çalışmanın yirmi yedi cildi yayımlanmış olup halen Kum'da neşri devam etmektedir. 9. *Müselâlat*. Müellifin İmâmî, Zeydî ve Sünnî âlimlerinden aldığı icâzet mecmuası olup oğlu Hasan Mar'aşî tarafından toplanarak neşredilmiştir (Kum 1416).

Mar'aşî'nin bunlardan başka *Müşcerât-ı Âl-i Resûlillâh*, İbn İnebe'nin *'Umdetü't-tâlib*'i üzerine şerh ve hâşiye niteliğinde yazdığı *Ṭabaḳâtü'n-nessâbîn*, *Muştalahât-ı Fıkhiyye*, *el-Ğâyetü'l-kusvâ*, *Şerhu Me'âlimi'l-uşûl*, *Havâşî Resâ'ili Şeyḫ el-Enşârî*, *Şerhu'l-Lema'âti'd-Dimaşkiyye*, *el-Fevâ'idü'r-ricâliyye*, *Terâcimü's-sâdât*, *el-Meşâhid ve'l-mezârât*, *el-Kible* gibi çalışmaları vardır (eserlerinin bir listesi için bk. *el-Kışâş*, I, 459-465; Ali Rıza Yezdî, s. 179-181). Basılmamış eserlerinin nüshaları ve çeşitli kitaplara yazdığı önsöz, tanıtım ve takrizlerin el yazısı sûretleri Kum'daki kütüphanesinde muhafaza edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Seyyid Şehâbeddin el-Mar'aşî, *el-Kışâş 'alâ dav'i'l-Kur'an ve's-Sünne* (nşr. Âdil el-Alevî), Kum 1415, Mahmûd el-Mar'aşî'nin girişi, I, 9-11, 459-465; *The Public Library of Ayatollah al-Uzma Marashi Najafi at Kum*, Kum, ts.; Âgâ Büzürg-i Tahrânî, *ez-Zer'â ilâ teşâni'î's-Şî'a*, Beyrut 1403/1983, II, 260; VI, 378; XII, 140, 215; XVIII, 264, 355; XXIII, 204; Ali el-Fâzıl el-Kâinî en-Necefi, *Mu'cemü mü'ellifi's-Şî'a*, Kum 1405, s. 390; M. Momen, *An Introduction to Shi'î Islam*, London 1985, s. 317; Ali Rıza Yezdî, *Âyine-i Dânişverân*, Kum 1372 hş., s. 82-83, 177-181.

SEYYİD MAHMÛD MAR'AŞÎ

MAR'AŞÎ, Zahîrüddin

(ظاهر الدين المرعشی)

Seyyid Zahîrüddin b. Nasîriddîn
b. Kemâliddîn el-Hüseynî el-Mar'aşî
(ö. 894/1489'dan sonra)

İranlı devlet adamı ve tarihçi.

815'te (1412) Taberistan'ın Âmul şehrinde doğdu. Hz. Ali soyundan olup Mar'aş kökenlidir. Tarikat şeyhi olan dedelerinden Kwâmüddin bağımsız bir yönetim kurmak amacıyla 750'de (1349) ayaklan-

Seyyid
Şehâbeddin
Mar'aşî